

7. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

Działalność kontrolna Inspekcji prowadzona jest w oparciu o ustawę o Inspekcji Ochrony Środowiska (tekst jednolity Dz.U. z 2013 r., poz. 686 z późn. zm.), wytyczne Głównego Inspektora Ochrony Środowiska zawarte w „Ogólnych kierunkach działalności Inspekcji Ochrony Środowiska w latach 2013-2015” oraz coroczne wytyczne do planowania działalności organów IOŚ.

Inspekcja realizując swoje ustawowe zadania w zakresie czynności kontrolnych współpracuje z innymi jednostkami administracji rządowej i samorządowej, w tym z: Państwową Inspekcją Sanitarną, Inspekcją Weterynaryjną, Państwową Inspekcją Pracy, Państwową Strażą Pożarną, Strażą Graniczną, Inspekcją Transportu Drogowego, a także Najwyższą Izbą Kontroli. Współpraca ta polega głównie na wzajemnej wymianie informacji o wynikach kontroli oraz działaniach podjętych w toku kontroli. Inspekcja współpracuje również z organami ścigania (policja, prokuratura) w ramach prowadzenia przez te organy dochodzeń i śledztw.

Cele działalności kontrolnej przyjęte do realizacji w 2014 r.

Priorytetowymi zadaniami była realizacja przyjętych w 2014 r. **ogólnokrajowych celów kontroli**:

1. Nadzór nad wypełnianiem wymogów ochrony środowiska przez prowadzących instalacje wymienione w Traktacie Akcesyjnym;
2. Sprawdzenie realizacji przez gminy zadań dotyczących zamykania składowisk odpadów komunalnych, zgodnie z wytycznymi określonymi w *Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2014 r.*;
3. Ocena wypełniania wymogów w zakresie postępowania z odpadami, w tym z odpadami niebezpiecznymi;
4. Sprawdzenie przestrzegania przepisów ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi;
5. Sprawdzenie realizacji przepisów prawa na terenach zanieczyszczonych i zdegradowanych składowaniem niebezpiecznych odpadów przemysłowych;
6. Sprawdzenie przestrzegania wymagań wynikających z ustawy o bateriach i akumulatorach przez podmioty prowadzące działalność w zakresie wytwarzania, zbierania i przetwarzania zużytych baterii i zużytych akumulatorów;
7. Sprawdzenie przestrzegania prawa i decyzji administracyjnych podmiotów wprowadzających ścieki do wód lub do ziemi;
8. Sprawdzenie przestrzegania przepisów ochrony środowiska w zakresie emisji substancji i energii do powietrza;

9. Sprawdzenie wykonywania zadań określonych w programach ochrony powietrza i planach działań krótkoterminowych przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, starostę oraz inne podmioty;
10. Sprawdzenie przestrzegania przepisów ochrony środowiska w zakresie emisji hałasu do środowiska;
11. Sprawdzenie przestrzegania przepisów przez podmioty używające czynników chłodniczych oraz dokonujące obrotu nimi pod kątem zastępowania SZWO czynnikami z grupy F-gazów;
12. Sprawdzenie przestrzegania przepisów dotyczących substancji chemicznych i ich mieszanin;
13. Sprawdzenie jakości danych dostarczanych przez prowadzących instalację w ramach *Krajowego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń*;
14. Sprawdzenie przepisów prawa w zakresie stosowania siarki w ciężkim oleju opałowym stosowanym w instalacjach energetycznego spalania paliw;
15. Sprawdzenie przepisów prawa w zakresie stosowania siarki w oleju do silników statków żeglugi śródlądowej;
16. Ocenia wypełniania wymogów wzajemnej zgodności (cross-compliance) w gospodarstwach rolnych;
17. Sprawdzenie wyeliminowania z użytkowania instalacji i urządzeń zawierających poniżej 50 ppm PCB;
18. Sprawdzenie realizacji programu likwidacji „bomb ekologicznych”, w tym magazynów i mogilników przeterminowanych środków chemicznych ochrony roślin;
19. Sprawdzenie realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom;
20. Sprawdzenie przestrzegania przepisów ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym w zakładach przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego;
21. Sprawdzenie przestrzegania przepisów ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym;
22. Sprawdzenie przestrzegania przepisów prawa w stacjach demontażu pojazdów;
23. Sprawdzenie przestrzegania przepisów ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji;
24. Sprawdzenie funkcjonowania systemu transgranicznego przemieszczania odpadów;
25. Sprawdzenie prawidłowości realizacji międzynarodowego przemieszczania odpadów z listy zielonej, w szczególności klasyfikacji przemieszczanych odpadów;
26. Sprawdzenie prawidłowości funkcjonowania instalacji przetwarzających i magazynujących odpady, do których są lub mają być przywożone, w szczególności odpady niebezpieczne z krajów spoza UE;

27. Sprawdzenie zgodności wyrobów z zasadniczymi wymaganiami przestrzegania Dyrektywy 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych;
28. Sprawdzenie zgodności wyrobów z zasadniczymi wymaganiami przestrzegania Dyrektywy 2000/14/WE w sprawie emisji hałasu do otoczenia przez urządzenia używane na zewnątrz pomieszczeń;

oraz **celów o charakterze wojewódzkim:**

29. Sprawdzenie przestrzegania wymagań ochrony środowiska przez obiekty objęte ogólnopolskimi cyklami kontrolnymi;
30. Sprawdzenie przestrzegania wymagań ochrony środowiska przez podmioty ubiegające się o wydanie stosownych zaświadczeń i informacji;
31. Sprawdzenie przestrzegania wymagań ochrony środowiska przez prowadzących instalacje wymagające pozwolenia zintegrowanego;
32. Sprawdzenie przestrzegania wymagań przez podmioty prowadzące działalność rolniczą na terenach OSN;
33. Sprawdzenie wypełniania przez inwestorów wymagań ochrony środowiska;
34. Sprawdzenie przestrzegania przepisów w zakresie gospodarki wodnej;
35. Sprawdzenie przestrzegania wymagań w zakresie postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska;
36. Sprawdzenie przestrzegania wymagań w zakresie stosowania i przechowywania nawozów;
37. Sprawdzenie przestrzegania przepisów ustawy o organizmach genetycznie zmodyfikowanych;
38. Sprawdzenie realizacji zarządzeń pokontrolnych i decyzji Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska;
39. Rozpatrzenie wniosków o przeprowadzenie kontroli;
40. Sprawdzenie przestrzegania przepisów o ochronie środowiska oraz decyzji ustalających warunki korzystania ze środowiska zgodnie z zakresem ustalonym w programie kontroli.

Kontrolowane podmioty

W WIOŚ we Wrocławiu prowadzona jest na bieżąco ewidencja jednostek organizacyjnych podlegających kontroli. Wg stanu na dzień 31.12.2014 r. liczba zakładów znajdujących się w ewidencji wynosi 8 372.

W 2014 r. WIOŚ we Wrocławiu przeprowadził łącznie 2 946 kontroli, z tego:

- 898 kontroli zakładów z wyjazdem w teren, w tym 603 planowych oraz 295 pozaplanowych, z których 451 wykazało nieprawidłowości,
- 121 kontroli z wyjazdem w teren bez ustalonego podmiotu,
- 29 skontrolowanych transportów, towarów lub odpadów,
- 1 898 kontroli dokumentacyjnych.

W celu sprawdzenia spełnienia wymogów ochrony środowiska, w uzasadnionych przypadkach wykonywane były kontrolne pomiary lub pobór próbek do analizy. Ogółem w ciągu roku przeprowadzono 191 kontroli połączonych z pomiarem.

Działania pokontrolne

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami podczas kontroli zakładów w 2014 r. podjęto działania dyscyplinujące, a w szczególności wydano:

- 349 zarządzeń pokontrolnych,
- 24 decyzje ustalające wysokość kar biegnących,
- 102 decyzje wymierzające kary za okres naruszenia na ogólną kwotę 1 297 231,00 zł,
- 8 decyzji odraczających termin płatności kary pieniężnej na ogólną kwotę 298 961,00 zł,
- 9 decyzji o rozliczeniu kar w związku z realizacją inwestycji na kwotę 762 145,00 zł,
- 13 decyzji o kosztach ponoszonych w związku z poborem próbek i wykonania pomiarów i analiz na ogólną kwotę 23 253,00 zł,
- 1 decyzję rozkładającą karę na raty za nieprzestrzeganie przepisów ustawy odpadach na kwotę 10 289,00 zł,
- 10 decyzji karnych za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu na kwotę 49 591,00 zł,
- 9 decyzji karnych za wprowadzanie do wód lub do ziemi ścieków nieodpowiadających wymaganym warunkom na kwotę 675 689,00 zł,
- 3 decyzje karne za przekroczenie ustalonych warunków poboru wody na kwotę 10 396,00 zł,
- 4 decyzje karne za przekroczenie dopuszczalnej ilości lub rodzaju wprowadzanych do powietrza gazów lub pyłów na kwotę 26 459,00 zł,
- 4 decyzje karne za magazynowanie lub składowanie odpadów na ogólną kwotę 20 796,00 zł,
- 49 decyzji karnych za nieprzestrzeganie przepisów ustawy o odpadach na kwotę 87 500,00 zł,
- 7 decyzji karnych za nieprzestrzeganie przepisów w zakresie recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji na kwotę 140 000,00 zł,
- 4 decyzje karne za nieprzestrzeganie przepisów w zakresie międzynarodowego przemieszczania odpadów na kwotę 245 000,00 zł,
- 24 decyzje karne z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach na kwotę 16 300,00 zł;

skierowano:

- 6 wniosków do organów ścigania – w jednej sprawie została orzeczona wina. Należy zwrócić uwagę, że wzrasta częstotliwość składania wyjaśnień i zeznań przez inspektorów WIOŚ w związku z postępowaniami prowadzonymi przez Policję w wyniku doniesień o przestępstwach przeciwko środowisku składanych przez inne organy i osoby,

- 4 wnioski do sądów powszechnych – we wszystkich sprawach orzeczono winę; wymierzono:
- 64 grzywny w postaci mandatów karnych na kwotę 20 300,00 zł.

Skargi i interwencje

W 2014 r. do WIOŚ we Wrocławiu wpłynęło 611 wniosków o interwencję, z czego 158 wniosków zostało przekazanych zgodnie z kompetencjami do załatwienia właściwym organom. Część spraw przekazano po uprzednim przeprowadzeniu rozpoznania w terenie lub po dokonaniu innych ustaleń na podstawie posiadanych materiałów.

Spośród przyjętych interwencji część obejmowała więcej niż jeden komponent środowiska. Charakterystyka tematyczna i ilościowa wniosków o interwencję przedstawiała się następująco:

- ochrona przed odpadami – 196,
- ochrona czystości wody i gospodarka wodno-ściekowa – 152,
- ochrona przed hałasem – 147,
- ochrona powietrza – 105,
- ochrona przyrody – 22,
- sprawy różne – 47.

Rozpatrując interwencje przeprowadzono 223 kontrole. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości podjęto następujące działania pokontrolne:

wydano:

- 72 zarządzenia pokontrolne,

skierowano:

- 1 wniosek do organów ścigania,
- 10 wniosków do organów administracji rządowej,
- 92 wnioski do organów administracji samorządowej;

nałożono:

- 16 grzywien w postaci mandatów karnych.

Liczba interwencji napływających do WIOŚ utrzymuje się na tym samym poziomie. Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2014 r. większość interwencji dotyczyła spraw o lokalnym zasięgu oddziaływania. Interweniujący w przesyłanych lub zgłaszanych telefonicznie wnioskach o podjęcie interwencji często podnosili brak reakcji innych organów administracji, w szczególności samorządów, na kierowane zawiadomienia o naruszeniu prawa ochrony środowiska. W wielu przypadkach skarżący kierowali sprawę do WIOŚ uznając Inspekcję Ochrony Środowiska jako organ skuteczniejszy w egzekwowaniu obowiązków ciążących na sprawcach uciążliwości, podkreślając brak zaufania do innych organów. Część zgłaszanych spraw wynikała bezpośrednio z konfliktów sąsiedzkich.

Cykle kontrolne

W 2014 r. zrealizowano 5 ogólnokrajowych cykli kontrolnych:

1. „Ocena wykonania zadań KPOŚK przez aglomeracje ≥ 2000 RLM, które osiągnęły lub mają osiągnąć oczekiwany efekt do dnia 31.12.2015 r.”

Cyklem kontrolnym objęto wszystkie oczyszczalnie z aglomeracji priorytetowych ujętych w obwieszczeniu Ministra Środowiska z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie ogłoszenia aktualizacji krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (M.P. z 2011 r. Nr 62, poz. 589).

Nie skontrolowano 7 oczyszczalni z wykazu aglomeracji priorytetowych z uwagi na: likwidację aglomeracji (Pobiedna), likwidację oczyszczalni (Pieszyce), nie wybudowanie oczyszczalni (Ruszków i Ujazd Dolny), brak sieci kanalizacyjnej (Kondratowice) oraz 2 oczyszczalni (Mierzyce i Budziszów Wielki) ujętych w aktualizacji KPOŚK 2010 wyłącznie ze względu na budowę sieci kanalizacyjnej.

W 8 przypadkach stwierdzono niespełnianie warunków co do jakości ścieków. Wyniki badań ścieków wykazywały przekroczenia dopuszczalnych określonych w pozwoleniu wodnoprawnym stężeń wskaźników zanieczyszczeń w odprowadzanych ściekach. W jednym przypadku stwierdzono niezgodne z wymogami (w tym art. 147a ustawy Poś) wykonywanie pomiarów.

2. „Sprawdzenie przestrzegania przez wytwórców komunalnych osadów ściekowych przepisów ustawy o odpadach oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 lipca 2010 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych”

W ramach tego cyklu kontrolą objęto wytwórców komunalnych osadów ściekowych. Badania osadów ściekowych przeprowadzono dla 9 oczyszczalni. Podczas kontroli nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości z zakresu gospodarki osadami. W związku z powyższym nie wydano dokumentów pokontrolnych.

3. „Sprawdzenie realizacji zadań wynikających z ustawy o odpadach wydobywczych dotyczących wytwórców odpadów wydobywczych oraz zarządzających obiektami unieszkodliwiania odpadów wydobywczych”

W ramach cyklu kontrolą objęto 14 obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono następujące naruszenia:

- nieprzedłożenie sprawozdania o wynikach monitoringu obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych Dolnośląskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska w ustawowym terminie,

- prowadzenie odzysku odpadów z naruszeniem warunków decyzji Marszałka Województwa Dolnośląskiego,
- naruszenie warunków określonych w posiadanym pozwoleniu na wytworzenie odpadów w zakresie dopuszczalnej ilości do wytworzenia,
- nieprowadzenie ewidencji odpadów zgodnie z obowiązującymi wzorami,
- nieterminowe złożenie Marszałkowi Województwa Dolnośląskiego sprawozdania w zakresie gospodarowania odpadami,
- nieprowadzenie selektywnego magazynowania wytwarzanych odpadów oraz magazynowanie odpadów olejowych niezgodnie z obowiązującym stanem prawnym.

W związku z powyższym wydano 5 zarządzeń pokontrolnych przypominających o podstawowych obowiązkach wynikających z przepisów prawa, wystosowano 3 informacje do organów administracji samorządowej, a także zostało wszczęte z urzędu postępowanie administracyjne w sprawie wymierzenia kary pieniężnej za nieterminowe złożenie sprawozdania w zakresie gospodarowania odpadami za 2013 r. oraz udzielono 5 pouczeń.

4. „Uchwalanie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych, o których mowa w art. 91 i art. 92 ustawy Prawo ochrony środowiska, wraz z analizą obowiązków nałożonych na organy i podmioty korzystające ze środowiska dla województwa dolnośląskiego”

W ramach cyklu kontrolnego dotyczącego programów ochrony powietrza przeprowadzone zostały 2 kontrole: Zarządu Województwa Dolnośląskiego oraz Sejmiku Województwa Dolnośląskiego. W wyniku kontroli stwierdzono niedotrzymanie przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego ustawowego terminu uchwalenia programu ochrony powietrza, którego integralną część stanowią plany działań krótkoterminowych.

Stwierdzono również niedotrzymanie ustawowego terminu uchwalenia przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego programu ochrony powietrza, którego integralną część stanowią plany działań krótkoterminowych. Wszczęte zostało postępowanie w sprawie wymierzenia kary za nieterminowe podjęcie uchwały dotyczącej programu ochrony powietrza dla województwa dolnośląskiego.

5. „Przestrzeganie przez gminy przepisów ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz kontroli regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych RIPOK”

W ramach cyklu kontrolą objęto kolejną grupę 21 gmin, tj. ok. 10% gmin w województwie. W wyniku przeprowadzonych kontroli ustalono, że gminy nadal:

- nie zakończyły tworzenia punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych zapewniających łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców,
 - nie uchwałyły uchwał związanych z warunkami i trybem składania deklaracji za pomocą środków komunikacji elektronicznej,
 - nie przeprowadzają kontroli podmiotów odbierających odpady komunalne z terenu gminy, w rozumieniu art. 9u ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, a jedynie sprawują bieżący nadzór nad realizacją zapisów umów na odbieranie bądź odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych,
 - przedkładają sprawozdania z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi po ustawowym terminie, ponadto większość gmin wzywana była do poprawienia lub uzupełnienia sprawozdania,
 - nie umieszczają na stronach internetowych wszystkich informacji wymienionych w art. 3 ust. 2 pkt 9 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.
- Z przeprowadzonych w ramach cyklu kontrolnego weryfikacji gminnych sprawozdań za 2013 r. ustalono, że:

- 10 gmin nie osiągnęło wymaganego poziomu ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, ustalonego na poziomie 50%,
- 2 gminy nie osiągnęły poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, ustalonego na poziomie 12%,
- 1 gmina nie osiągnęła poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów innych niż niebezpieczne, tj. budowlanych i rozbiórkowych, ustalonego na poziomie 36%.

W ramach cyklu kontrolą objęto wszystkie regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych, w tym:

- instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów,
 - instalacje do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów,
 - instalacje do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.
- W trakcie kontroli ustalono, że wszystkie instalacje do:
- mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych,
 - składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych,

spełniały wymagania określone w rozporządzeniach Ministra Środowiska: w sprawie mechaniczno-biologicz-

nego przetwarzania odpadów komunalnych (Dz.U. z 2012 r., poz. 1052) oraz w sprawie składowisk odpadów (Dz.U. z 2013 r., poz. 523).

Ustalono również, że jedna z kontrolowanych instalacji do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów nie spełnia wymagań najlepszej dostępnej techniki, określonych w dokumencie referencyjnym nt. najlepszych dostępnych technik „Przemysł Przetwarzania Odpadów”.

Na terenie województwa dolnośląskiego nie są eksploatowane instalacje do termicznego przekształcania odpadów komunalnych.

Przeciwdziałanie poważnym awariom

Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. rejestr zakładów, potencjalnych sprawców poważnych awarii obejmował 75 zakładów, w tym:

- 15 zakładów zakwalifikowanych do grupy o dużym ryzyku (ZDR – zakład dużego ryzyka),
- 22 zakłady zakwalifikowane do grupy o zwiększonym ryzyku (ZZR – zakład zwiększonego ryzyka),
- 38 pozostałych zakładów mogących spowodować poważne awarie.

Spośród zakładów zaliczanych do ZDR i ZZR wszystkie złożyły wymaganą dokumentację dotyczącą poważnych awarii, przy czym aktualizacji poddano: 12 zgłoszeń, 16 programów zapobiegania awariom, 9 raportów o bezpieczeństwie, 9 wewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych.

W 2014 r. przeprowadzono:

- 15 kontroli planowanych z zakresu przeciwdziałania poważnym awariom w zakładach zaliczonych do ZDR, z czego 2 kontrole wykazały naruszenia przepisów prawa,
- 9 kontroli planowanych z zakresu przeciwdziałania poważnym awariom w zakładach zaliczonych do ZZR, z czego 4 kontrole wykazały naruszenia przepisów prawa,
- 11 kontroli z zakresu przeciwdziałania poważnym awariom w zakładach uznanych za potencjalnych sprawców poważnych awarii, z czego 4 kontrole wykazały naruszenia przepisów prawa,

W zakresie postępowania pokontrolnego dotyczącego ww. zakładów wydano 9 zarządzeń pokontrolnych, udzielono 1 pouczenia oraz wystosowano 2 wystąpienia do innych organów.